

Nr 54.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående avskaffande av ortsavdragen.

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, I: 181 av herr *Wahlund* m. fl. och II: 362 av herr *Hedlund* i Rådombeslut, har hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om avskaffande av ortsavdragssystemet inom statsbeskattningen och dettas ersättande med förenklade skatteregler».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 181.

Enligt 48 § 1 mom. kommunalskattelagen indelas samtliga orter i riket med avseende å levnadskostnadernas höjd i fem ortsgrupper, av vilka ortsgrupp I omfattar orter med de billigaste och ortsgrupp V orter med de dyraste levnadskostnaderna. Denna indelning verkställs av socialstyrelsen enligt de närmare föreskrifter, Konungen äger meddela, och gäller för en tid av fem år i sänder. Jämlikt 8 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt bestämmes jämväl storleken av statligt ortsavdrag med hänsyn till de ortsgrupper, som angivas i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.

I 8 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt stadgas vidare angående statligt ortsavdrag bl. a. följande. Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter statligt ortsavdrag med i ortsgrupp I 2 500 kronor, i ortsgrupp II 2 625 kronor, i ortsgrupp III 2 750 kronor, i ortsgrupp IV 2 875 kronor och i ortsgrupp V 3 000 kronor. För ensamstående skattskyldig bestämmes det statliga ortsavdraget på sätt framgår av en vid förordningen fogad tabell. Denna tabell innebär, att ortsavdraget till en början utgör i ortsgrupp I 1 600 kronor, i ortsgrupp II 1 700 kronor, i ortsgrupp III 1 800 kronor, i ortsgrupp IV 1 900 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor. Vid taxerade inkomster överstigande, från ortsgrupp I räknat, 2 600 — 2 700 — 2 800 — 2 900 — 3 000 kronor reduceras ortsavdraget med 12,5 procent av det ursprungliga avdraget för 1 000 kronors ökning av den taxerade inkomsten. Reduktionen är därigenom avslutad vid taxerade inkomster av, från ortsgrupp I räknat, 10 600 — 10 700 — 10 800 — 10 900 — 11 000 kronor. För taxerade inkomster överstigande de nu nämnda åtnjuter således ensamstående skattskyldig icke något statligt ortsavdrag.

I de föreliggande motionerna har framhållits bl. a., att det givetvis vore i sin ordning att ortsavdragen för mycket låga inkomster åstadkomme skat-

tefrihet d. v. s. undantog hela inkomsten från beskattning. Emellertid uppstode besvärligheter, då ortsavdragen i inkomstgrupperna därovanför undantog en del av inkomsten från beskattning. Det hade visat sig matematiskt omöjligt för avdragen att fylla den dubbla funktionen att åstadkomma dels skattebefrielse för vissa medborgare och dels skatteavvägning för andra. Vid 1947 års skattereform hade ortsavdragen avskaffats vad anginge barnen. Alla familjer inom samma ortsgrupp finge numera samma ortsavdrag och samma skatt oberoende av barnantalet. Enligt motionärernas mening borde ortsavdragen helt avskaffas. De representerade ett system, som definitivt vittrat sönder. Reduktionen av ortsavdragen för ensamstående medförde vissa inadvertenser i skattesystemet. Den väsentliga motiveringen för motionärernas yrkande om ortsavdragssystemets avskaffande vore emellertid önskemålet om en förenkling av beskattningsreglerna.

I motionerna har skisserats ett system, anpassat efter den nuvarande beskattningen i mellersta dyrort. Motionärerna framhålla i anslutning härtill, att då de ansågo att dyrortsgrupperingen inom beskattningen borde avskaffas, en fråga som i detta sammanhang ej skulle diskuteras, hade en dylik gradering ej verkställts. Emellertid påpekas vidare, att ett avskaffande av ortsavdragen icke med nödvändighet behövde innebära ett avskaffande av dyrortsgrupperingen. De i motionerna framlagda beskattningsreglerna hade motionärerna begränsat till de lägre inkomsträjonger, där den stora massan av skattebetalare befunde sig (taxerade inkomster ej överstigande 10 000 kronor). Beskattningen av högre inkomster kunde ske efter liknande regler.

Det system, som i motionerna skisserades, innebure följande: För *ensamstående* skattskyldig uttoges av den taxerade inkomsten dels en fast skatt av 7 procent dels ock en progressiv skatt med en procentsats, som motsvarade en promille av den taxerade inkomsten, varefter ett fast avdrag av 170 kronor medgaves. För *gift* skattskyldig uttoges av den taxerade inkomsten en fast skatt av 5 procent och en progressiv skatt med en procentsats, som motsvarade 0,7 promille av den taxerade inkomsten, varefter ett fast avdrag av 185 kronor medgaves.

I anslutning härtill framhålla motionärerna med anförande av visst siffrermaterial, avseende taxerade inkomster av högst 10 000 kronor, att överensstämmelsen mellan resultatet av de skisserade reglerna och de nu för ortsgrupp III utgående skatterna vore mycket god.

Utskottet. I de förevarande motionerna har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om utredning angående avskaffande av ortsavdrags-systemet vid den statliga beskattningen och detta systems ersättande med förenklade skatteregler.

Utskottet får erinra om att motioner i samma syfte väcktes vid 1947 års riksdag i anledning av den då framlagda propositionen med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen. Samma års bevillningsutskott, som avstyrkte sistnämnda motioner, anförde i sitt över propositionen avgivna betänkande nr 50 att, då utskottet icke kunnat tillstyrka dyrortsgrupperingens avskaffande varom yrkande framställdes i vissa andra motioner, utskot-

tet ej heller kunde förorda hela ortsavdragssystemets avskaffande. Skulle det emellertid framdeles visa sig möjligt att avskaffa dyrortsgrupperingen, ansåge utskottet — utan att taga ställning till de av motionärerna anförda synpunkterna — att vad i motionerna anförts borde tagas under närmare övervägande. Vad utskottet sålunda yttrat godkändes av riksdagen.

Det väsentliga syftet med de nu ifrågavarande motionerna är enligt vad motionärerna anfört att erhålla förenklade regler för den statliga skattens beräkning. I motionerna skisseras ett system — vilket jämväl framlades i de vid föregående års riksdag väckta motionerna — varigenom det med ortsavdragen avsedda syftet skulle kunna uppnås med begagnande av vissa regler för skattens beräkning, olika för ensamstående och för äkta makar. Med dessa regler åsyftas att erhålla ett skattebelopp, som så nära som möjligt motsvarar den enligt nu gällande skattesystem utgående skatten vid en uttagning av 100 procent av grundbeloppet. De i motionerna i detta hänseende gjorda beräkningarna gälla en skattskyldig, bosatt i kommun tillhörande ortsgrupp III och med en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst ej överstigande 10 000 kronor. Av motionerna framgår, att i de nu nämnda fallen de i motionerna skisserade reglerna resultera i ett skattebelopp, som tämligen väl överensstämmer med den enligt nuvarande skattesystem utgående skatten. Motionärerna framhålla vidare, att ett avskaffande av ortsavdragssystemet ej med nödvändighet behöver innebära ett avskaffande av dyrortsgrupperingen samt att beskattningen av högre inkomster än de nu nämnda kan ske efter liknande regler.

I den föreliggande frågan har utskottet samma uppfattning som 1947 års bevillningsutskott. Oavsett de skäl, som kunna anföras för eller emot ortsavdragssystemet i dess nuvarande utformning, anser sålunda utskottet att, så länge dyrortsgrupperingen bibehålles i vårt skattesystem, ett avskaffande av hela ortsavdragssystemet icke kan ifrågakomma. Att det skulle vara tekniskt möjligt att med avseende å skattens beräkning utforma särskilda regler för envar av de fem ortsgrupperna — likartade med de i motionerna angivna reglerna — kan visserligen icke betvivlas. Det torde dock enligt utskottets mening näppeligen kunna göras gällande, att härigenom skulle vinnas en förenkling av skattesystemet. En omläggning av skattesystemet i enlighet med de i motionerna skisserade riktlinjerna skulle, om dyrortsgrupperingen bibehålles och ungefärligen samma skatt avses skola uttagas som enligt nu gällande grunder, beträffande skattskyldiga med taxerad inkomst ej överstigande 10 000 kronor nödvändiggöra tio olika regler av den typ som i motionerna avses, varav fem för ensamstående och fem för gifta skattskyldiga. I fråga om skattskyldiga med taxerad inkomst överstigande 10 000 kronor torde erfordras på annat sätt utformade regler. De i motionerna skisserade reglerna kunna nämligen, om ungefärligen samma skatt skall erhållas som enligt nuvarande skattesystem, icke begagnas i sådana fall, då den taxerade inkomsten mera avsevärt överstiger 10 000 kronor. Detta belyses närmare i följande sammanställning, vari de enligt nuvarande grunder uträknade skattebeloppen, vilka äro avjämnade till helt antal kronor, avse skattskyldig, bosatt i kommun tillhörande ortsgrupp III.

Till statlig inkomstskatt taxerad inkomst	Statlig inkomstskatt för ensamstående skattskyldig		Statlig inkomstskatt för gift skattskyldig	
	enligt nu gällande grunder	enligt den i motionerna angivna regeln	enligt nu gällande grunder	enligt den i motionerna angivna regeln
2 000	20	10	—	—
3 000	126	130	25	28
4 000	266	270	127	127
5 000	427	430	240	240
6 000	617	610	365	367
7 000	815	810	510	508
8 000	1 037	1 030	670	663
9 000	1 268	1 270	835	832
10 000	1 514	1 530	1 015	1 015
15 000	2 910	3 130	2 100	2 140
20 000	4 670	5 230	3 680	3 615
25 000	6 670	7 830	5 570	5 440
50 000	18 170	28 330	16 795	19 815
100 000	45 170	106 830	43 657	74 815

Att döma av de i sammanställningen återgivna skattebeloppen synes det föga antagligt, att det beträffande taxerade inkomster överstigande 10 000 kronor skulle vara tillfyllest med *en* ny regel för skatteberäkningen. Sannolikt måste för skilda inkomstlägen flera olika regler utformas.

Härtill kommer att vid ändrat skatteuttag, vilket nu sker genom en höjning eller sänkning av den för varje år beslutade uttagningsprocenten, helt nya regler för alla skattskyldiga måste utformas.

På grund härav kan utskottet icke tillstyrka de föreliggande motionerna.

Under återopandande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 181 av herr Wahlund m. fl. och II: 362 av herr Hedlund i Rådombeslut angående avskaffande av ortsavdragen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 juni 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Sjödahl, Ekman, Ve-lander, Gustaf Elofsson, Wehtje*, Franzon*, Rosander, Widner* och Einar Eriksson* samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Henriksson*, Falk*, Olson i Göteborg, Sundström, Kristensson, Ohlsson i Kastlösa*, Vigelsbo*, Bladh och Larsson i Luttra.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.